

Podaci o zdravlju i zdravstvu

Rad epidemiološke službe na kontroli pandemijske gripe u Hrvatskoj

Borislav Aleraj

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti
Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Od posljednje pandemije gripe, tzv. hongkonške, godine 1968. svijet očekuje novu pandemiju na temelju iskustva da je gripa u prošlosti pokazivala povremene rasplamsaje iznimne brojnosti i proširenosti nazvane pandemijama, uz redovite sezonske velike epidemije koje bi se u usporedbi s drugim bolestima i same mogle proglasiti pandemijama jer svake sezone zahvate milijunske brojeve ljudi, praktično po cijelom svijetu. Na temelju viroloških, paleoseroloških i drugih nalaza kao i epidemioloških analiza dugogodišnjih vremenskih serija pokušavalo se shvatiti pravilnost i prognozirati kada bi se mogla očekivati nova pandemija. Ti su pokušaji kao što se vidi, praktično svi propali i do sada se nekoliko najavljenih pandemija nije dogodilo. To je s jedne strane učvrstilo općenito iskustvo da je gripa jedna od najzagonetnijih humanih zaraza i uz to nepredvidiva, a s druge strane što je vrijeme od posljednje pandemije bilo dulje, činilo se vjerojatnijim (iako to znanstveno nije tako) da će se pandemija pojaviti. K. tome, uz opći svjetski napredak, bolje povezivanje i organizaciju na svjetskoj razini, sve je prisutnija bila ideja o potrebi priprema kako bi se u slučaju pojave nove pandemije ublažile ili otklonile moguće teške zdravstvene i druge posljedice na čovječanstvo, sjećajući se još uvijek one najzločudnije pandemije tzv. španjolske gripe iz 1918. Takav planski pristup zaštiti od bolesti međutim nije bio rezerviran samo za gripu, već valja podsjetiti da danas sve zemlje svijeta imaju nacionalne planove za borbu protiv HIV/AIDS-a za, borbu protiv malignih bolesti, za borbu protiv pušenja, za epidemijaska krizna stanja općenito, i mnoge druge.

Intenzivne pripreme za moguću pandemiju gripe započele su sve zemlje svijeta pa tako i naša prije više godina i u međuvremenu donijele svoje nacionalne planove. Naš nacionalni plan je koncipirala i predložila ministarstvu zdrava, Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Plan je nakon potrebnih usklađenja na razini Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi prosljeđen Vladi RH, koja ga je usvojila i donijela godine 2005. (www.mzss.hr/hr/ministarstvo/strategije_i_planovi) U planu se detaljno opisuju zadaće svih dijelova zdravstva, primarne zaštite, bolnica zavoda za javno zdravstvo, a također i društveno političkih zajednica, županija i države, koordinaciju na nacionalnoj razini, zatim način otkrivanja gripe rad virološkog laboratorija, rad epidemiološke službe, komunikacija s medijima i stanovništvom i dr.

Na temelju središnjeg nacionalnog plana svaka je županija bila zadužena sačiniti svoj plan i ustrojiti županijska koordinacijska tijela

Obzirom da se radi o zaraznoj bolesti, Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti koja i inače usmjerava i koordinira nadzor nad zaraznim bolestima u Hrvatskoj cijelo se vrijeme skrbila, a i sada se skrbi za što bolju provedbu svih dijelova plana, na svim razinama. Napredak je od prihvaćanja plana provjeren u nekoliko navrata posebnim upitnicima koji su pokazali sa su sve županije obavile glavne nužne predradnje i dobro se pripremila za eventualnu pandemiju što se poslije i pokazalo vrlo korisnim jer funkcioniranje zdravstva tijekom sadašnje pandemije niti u jednom trenutku nije bilo poremećeno u cijeloj zemlji. Gripa je zaokupila interes cijelog svijeta pa tako i Europe. Stoga je na traženje Europske komisije naša zemlja odredila osobu za nacionalnog koordinatora za pandemijsku gripu. To je bio epidemiolog Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, sa zadaćom da komunicira i sudjeluje u radu skupina stručnjaka za gripu EU i da koordinira i skrbi se sa svoje strane posebno za implementaciju nacionalnog plana u našoj zemlji.

Stanje priprema za pandemijsku gripu i u Europi i svijetu sustavno je provjeravano. Sve zemlje članice EU obišla je posebna ekspertna skupina Europskog CDC-a. Kao zemlja pristupnica Europskoj uniji u taj je projekt uključena i Hrvatska, koju je u tom smislu u jesen 2008 posjetila mješovita ekspertna skupina EU (ECDC-a) i SZO, radi analize, zajedno s našim ekspertima, stanja pripremljenosti za moguću buduću pandemiju gripe. Tijekom četiri dana posjeta gosti su se susreli s visokim predstavnicima Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, predstavnicima drugih ministarstava koje imaju udio u odgovoru društva na gripu pandemijskih razmjera, također sa stručnjacima veterinarima u Upravi za veterinarstvo Ministarstva poljoprivrede ribarstva i ruralnog razvoja. Posjećena je Klinika za infektivne bolesti u Zagrebu. Puno je vremena posvećeno razgovoru sa stručnjacima Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo - nacionalnog središta nadzora nad gripom, s detaljnom analizom svih točaka našeg nacionalnog pandemijskog plana, te posjetom Laboratoriju za dijagnostiku influenze Nacionalnog centra za influenzu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Uz analizu stanja priprema na nacionalnoj razini pozornost je posvećena i stanju priprema na razini županija odnosno lokalnim razinama, pa je tako posjećena Bjelovarsko bilogorska županija koja se za pandemijsku gripu pripremila kao i sve ostale naše županije i tamo obavljen razgovor i susret sa predstavnicima županijskog interdisciplinarnog stožera za pandemijsku gripu, ustrojenog u skladu s nacionalnim planom, održan stručni sastanak sa predstavnicima županije, stožera, bolnice i zavoda za javno zdravstvo te liječnika obiteljske medicine i predstavnicima medija posvećen pitanjima što uspješnijeg odgovora na potencijalne teškoće koje bi mogla donijeti jedna buduća pandemija gripe.

Eksperti ECDC-a u Zavodu za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Analiza županijskog plana

Sastanak s predstavnicima zdravstva i medija u Bjelovaru

Članovi ekspertne skupine i naši stručnjaci u bjelovarskom parku

Na koncu posjeta Hrvatskoj zajednički je napravljen nacionalni izvještaj koji je u cjelini bio vrlo povoljan, uz određene prijedloge za poboljšanja koja su u međuvremenu i ugrađena u plan i u praksu.

Svi se sjećamo da se tijekom opisanih priprema posljednjih nekoliko godina činilo i očekivalo da bi nova pandemijska gripa mogla nastati iz među pticama prisutne ali među ljudima rijetke bolesti tzv. ptičje gripe H5N1 ukoliko bi se virus promijenio i poprimio epidemijska ili pandemijska svojstva. Nepredvidivost gripe kao što se zna, potvrdila se pojavom, prošlog proljeća, neočekivano novog soja (A/H1N1/pdm2009) koji je uzrokovao ovu pandemiju a učinak virusa H5N1 i dalje je ostao nepromijenjen.

Nakon obavijesti o pojavi novog virusa gripe u Meksiku i SAD-u, tipa A/H1N1 ali znatno različitog od cirkulirajućih sojeva posljednjih destljeća, Epidemiološka služba Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo procijenila je da se radi o potencijalno epidemskom soju još nejasne patogenosti i odmah u travnju 2009. uvela dodatne mjere pojačanog praćenja gripe uspostavom dnevnog nultog izvješćivanja iz svih županija i Grada Zagreba o pojavi slučajeva kliničke gripe (uz već od ranije Nacionalnim planom uspostavljenu mrežu tzv. "sentinel" točaka u svakoj županiji za rano otkrivanje moguće pojave gripe). To se dnevno izvještavanje provodi svakoga dana i dan danas, tj. gotovo godinu dana i lako je zamisliti koji je rad epidemiološke službe u to uložen.

Stvari su se dalje razvijale vrlo brzo, brže nego ikada do tada, i dana 11. 6. 2009 Svjetska zdravstvena organizacija obavijestila je da se prema procjeni Odbora za izvanredna stanja (Emergency committee) stanje s novom gripom razvilo tako, da je prešlo iz dotadašnje faze 5 u fazu 6, tj. u pandemiju. O tome su sve zemlje pa i Hrvatska izravno obaviještene preko nacionalnih IHR focal

pointa (kod nas je to Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo) pismom koje sadrži izjavu generalnog direktora SZO o proglašenju 6. stupnja pandemijskog razvoja, odnosno proglašenju pandemije nove gripe. Dana je i prva procjena težine nove gripe koja koje glasila da se ne radi o visoko letalnoj bolesti kao kod gripe A/H5N1/, već da utjecaj više slični na sezonsku gripu. Takova je ocjena u cjelini ostala i do sada nakon što je pandemija obišla cijeli svijet (uz određene razlike u težini u nekim segmentima stanovništva (trudnice, mlađe odrasle osobe, pretili i dr) Takav razvoj situacije pratile su i epidemiološke i druge aktivnosti u našoj zemlji. Samo dan nakon proglašenja pandemije u Virovitici je održan sastanak Hrvatskog epidemiološkog društva HZL posvećen svojim glavnim dijelom upravo novoj pandemijskoj gripi i načinu odgovora hrvatske epidemiološke službe na pandemiju. Ista je tema dobila istaknuto mjesto i na sastanku infektologa, mikrobiologa i epidemiologa u Požezi slijedećeg tjedna.

65. stručno znanstveni sastanak Hrvatskog epidemiološkog društva Hrvatskog liječničkog zbora, Virovitica 12. i 13. lipnja 2009. posvećen pandemijskoj gripi

Uz svijest da će nakon što se tijekom prvih ljetnih mjeseci već razmahala u mnogima europskim zemljama gripa sigurno stići i k nama, aktivirane su mjere iz Plana predviđena za prvu fazu s ciljem usporenja širenja (delay) u zemlji. Pri tome nije bilo a niti sada nema restrikcija niti zabrane ulaska u zemlju osobama iz određenih zemalja ili područja a niti zabrana odlazaka u neku od zahvaćenih zemalja svijeta. Putnici su međutim planski savjetovani da ne kreću bolesni na put, bilo da se radi o odlasku u inozemstvo ili o povratku iz inozemstva, već da odlože put i da potraže savjet liječnika, a ako se po ulasku u Hrvatsku unutar 7 dana razbole neka potraže liječničku pomoć u nekom od naših infektoloških odjela, a osobama u bliskom kontaktu s bolesnikom ponuđena je zaštita (kemoprofilaksa) antivirusnim lijekovima.

Prvi importirani slučaj nove gripe u Hrvatskoj zabilježen je početkom srpnja 2009. na temelju pozitivnog nalaza u laboratoriju Nacionalnog centra za influenzu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Uslijedila je hitna distribucija u sve županije određenih količina antivirusnih lijekova iz središnjeg državnog depoa, potrebnih za liječenje i postekspozicijsku kemoprofilaksu. Distribuciju je koordinirala i na mnogim mjestima izravno provela epidemiološka služba zavoda za javno zdravstvo županija i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Takva se distribucija, do razine primarne zdravstvene zaštite, uz još veći rad epidemiološke službe, tijekom dosadašnjeg trajanja pandemije u Hrvatskoj, kasnije provela još dva puta.

U toj ranoj fazi uglavnom s importiranim slučajevima obavijest o svakom bolesniku izravno se javljala iz svih infektoloških odjela u zemlji na stalno dežurni telefon epidemiologa u pripravnosti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koji je tu obavijest odmah prosljeđio nadležnim epidemiolozima, radi izvida i određivanja osoba u bliskom obiteljskom kontaktu, koje trebaju dobiti zaštitu antivirusnim lijekovima. Uzorci bolesnika upućivani su, a i sada se upućuju u laboratorij Nacionalnog centra za influenzu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Analize uzoraka provedene su promptno bez obzira na radno vrijeme i rezultati odmah javljani epidemiološkoj službi HZJZ, koja je te nalaze telefonski istog trenutka prosljeđivala onima koji su uzorke poslali i čekali rezultate (pismeni nalazi slijedili su ubrzo). Na taj je način neprekidno postojao kompletan uvid u situaciju s novom gripom u zemlji kao racionalna podloga za sve važne daljnje odluke koje su se donosile. U međuvremenu epidemiolozi su odlazili u kuće oboljelih i njihovim bliskim kontaktima nudili postekspozicijsku zaštitu antivirusnim lijekovima. Na taj su način ti ljudi mogli nastaviti bez ometanja svoje redovite poslove i život, bez razboljevanja a uz smanjenu mogućnost raznašanja infekta. Svrha ove faze usporenja širenja bila je da se na što nižoj razini učestalosti dočeka jesen i hladnije doba odnosno sezona gripe i tako utječe i na intenzitet tijekom glavnog sezonskog vala. Rezultati provedbe ovog seta mjera vrlo bili su vrlo povoljni. Tijekom cijelog ljeta i intenzivne turističke sezone bilježeni su pretežno samo importirani slučajevi (tj. u osoba koje su se zarazile u inozemstvu a ovdje se razboljele) kao posljedica prirodnog neometanog internacionalnog kretanja ljudi, pretežno turista uz vrlo malen broj sekundarnih domaćih slučajeva čemu je pridonijela činjenica da se niti jedna od osoba u bliskom kontaktu s virološki dokazanim slučajevima nove gripe a koje su primile postekspozicijsku kemoprofilaksu nije razboljela. Tercijarnih slučajeva tijekom ljeta uopće nije bilo. Svi oboljeli od nove gripe optimalno su liječeni u našim infektološkim bolničkim odjelima.

Porastom broja oboljelih sredinom listopada 2009. i nastupom, glavnog vala u studenome i prosincu, aktivirane se mjere za slijedeću fazu predviđene Planom, tj. za fazu ublažavanja utjecaja gripe (mitigacija) koja dominira tijekom cijele pandemije i provodi se i sada. U toj fazi nemoguće je očekivati usporenje širenja i težište mjera uz stalnu prvenstvenu skrb za oboljele, usmjerava se na mjere za održavanje funkcioniranja zdravstvenog sustava pod povećanim opterećenjem, kao za i funkcioniranje društva u cjelini, u uvjetima masovnog oboljevanja. Sustavna postekspozicijska kemoprofilaksa za osobe u kontaktu napušta se, sredstva i lijekovi najvećim se dijelom usmjeruju na liječenje oboljelih za koje je antivirusna terapija neophodna. Većina oboljelih liječila se kao i inače u epidemiji gripe kod svog obiteljskog liječnika tj. u primarnoj zaštiti, a oni s teškom gripom hospitalizirani su. Na taj racionalan način očuvani su bolnički kapaciteti i za sve druge bolesnike odnosno bolesti osobito one vitalno ugrožavajuće.

U doba naglog porasta učestalosti i naglog pojačanog pritiska na zdravstvo u Hrvatskoj je uvedeno je i posebno dnevno izvješćivanje iz svih naših bolnica o novoprimitim pacijentima, o broju primitih na odjele intenzivne njege, o ukupnom broju bolesnika na intenzivnoj njezi, o umrlima i dr. U dnevne izvještaje o osobama kod kojih su uzeti uzorci za virološke analize iz svih županijskih epidemioloških službi, svi se ti dnevni izvještaji prikupljaju i analiziraju u Službi za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i obrađeni svakodnevno upućuju središnjem Povjerenstvu za pandemijsku gripu u Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi. Iz tih je podataka vidljivo da je pandemijski val naše zdravstvo izdržalo bez većih poteškoća i samo su u nekoliko tjedana u prosincu na intenzivnoj njezi kapaciteti bili popunjeni i razmjerno jako opterećeni s time da je najveće opterećenje imao laboratorij nacionalnog centra za influenzu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i cjelokupna hrvatska epidemiološka služba.

U to je doba započelo i plansko cijepljenje stanovništva protiv pandemijske gripe koje traje i sada. I u hitnoj distribuciji dobivenih količina cjepiva u nekoliko navrata, u samom cijepljenju, a također i u evidenciji bila je angažirana epidemiološka služba županijskih zavoda odnosno zavoda za javno zdravstvo grada Zagreba i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Prateći pomno sve raspoložive objavljene podatke iz svijeta kao i podatke prezentirane na sastancima stručnjaka o gripi na razini Europe stručnjaci epidemiolozi Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ustanovili su da je utjecaj nove gripe na južnoj Zemljinoj hemisferi tijekom našeg ljeta bio osjetan uz znatno opterećenje zdravstva, no ukupni brojevi oboljelih nisu prešli sezonske okvire. Preostalo je da se vidi kako će se pandemija ispoljiti kod nas.

Ovdje se možemo samo kratko podsjetiti da je kod nas nakon tri mjeseca niske učestalosti pretežno importiranih slučajeva tijekom ljeta 2009. u studenome i prosincu nastupio intenzivan epidemijski odnosno pandemijski val koji je trajao oko 2 mjeseca a do sada je gotovo posve jenjao. U njemu je oboljelo ukupno preko 57 000 osoba. U tom velikom broju kao i uvijek u gripi, dogodilo se tridesetak smrtnih ishoda bolesti.

Svi novi podaci o stanju gripe u Hrvatskoj objavljuvani su redovito tijekom cijele pandemije a i sada, na web stranici Službe za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (www.hzjz.hr/epidemiologija.htm) Uz najnovije podatke o pobolu i umiranju na toj su stranici objavljene i sve bitne obavijesti, upute i savjeti za građane, za internacionalne putnike, za javne službe, bolnice, zavode za javno zdravstvo, obiteljske liječnike i dr. Među uputama nalazi se i članak o cijepljenju i pandemijskom cjepivu i njegovoj sigurnosti. Sve važne stručne vijesti redovito je objavljivao i Epidemiološki vjesnik, mjesečnik Službe za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u brojevima: 4, 6, 8, 10, 11 i 12/2009, također i u engleskoj verziji, na web stranici Službe. Tjedne podatke o broju oboljelih od gripe o novim izolatima virusa, o smrtnim slučajevima, kao i procjenu utjecaja gripe na zdravstveni sustav, Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ redovito je tjedno upućivala, i sada upućuje, u objedinjeni sustav za praćenje gripe u Europi zvan EuroFlu.

Trenutno se, što i naši sugrađani a i liječnici primjećuju, val pandemijske gripe kod nas jako smanjio, na samo stotinjak slučajeva tjedno u cijeloj zemlji, dok je u jeku pandemijskog vala u tjednu bilo više od deset tisuća registriranih bolesnika.

Prognoze o tome što će biti dalje očito su kao i sve ranije prognoze nezahvalne, no ipak naša epidemiološka prognoza dana je u Epidemiološkom vjesniku broj 12/2009 i ta glasi: što će se dalje događati s pandemijskom gripom teško je zamisliti jer pad učestalosti koji se vidi, trebao bi značiti da se bitno smanjio broj neimunih i osjetljivih osoba, odnosno da se velik dio stanovništva razbolio ili prokužio pandemijskim sojem, a što je opet teško prihvatiti u odnosu na nov, pandemijski soj na koji nitko (osim, čini se, najstarijih dobnih skupina) nije bio imun. Ponovo povećanje broja neimunih teško se može očekivati već ove sezone, jer imunost nakon infekcije vjerojatno neće u tako kratkom vremenu nestati, a za znatniji broj novih neimunih naraštaja također treba određeno vrijeme. Iz toga proizlazi zaključak da se tijekom ove zime više ne bi trebalo očekivati znatniji pobol od pandemijske gripe već njeno stalno umjereno prisustvo, a ostaje mogućnost i velika vjerojatnost da će se ona javiti u znatnijem broju slijedeće zime. Stoga je cijepljenje protiv pandemijske gripe i dalje aktualno. Dosadašnje iskustvo s cijepljenjem kod nas, povoljno je što se tiče nepoželjnih popratnih pojava, tj. nuspojava praktično nije bilo. No nepovoljno je da je odaziv na cijepljenje razmjerno slab, znatno slabiji nego za sezonsko cjepivo.

Trenutno razdoblje niske učestalosti pandemijske gripe i još uvijek odsutna sezonska gripa dozvoljava nam da napravimo malu rekapitulaciju do sada obavljenog posla pretežno sa stanovišta epidemiološke službe tj. ili je posao sama obavila ili je sustavno nadzirala provedbu.

- Sve županije imaju i primjenjuju plan postupanja u pandemijskoj gripi

- Sve bolnice uspješno su zbrinule sve pacijente s gripom koji su im stigli i pružile im svu potrebnu pomoć. Nažalost, a to se događa i kod svake druge gripe, neki od bolesnika nisu mogli biti izliječeni niti najsuvremenijim metodama i napravama kao što je na primjer ECMO aparat. To je podsjetnik da je gripa pa i ova pandemijska koja se na sreću samo malo se izdvaja iz prosječne težine sezonske gripe itekako značajna bolest.

- Od 4. mjeseca lanjske godine svakoga dana epidemiološke službe svih zavoda za javno zdravstvo šalju telefaksom ili telefonom u Hrvatski zavod za javno zdravstvo izvještaje o oboljelima od gripe. U prvoj fazi niske učestalosti to su bili dnevni izvještaji o svim bolesnicima a od nastupa pandemijskog vala, izvještaji novo-hospitaliziranima, o umrlima i o osobama kod kojih su uzeti uzorci za virološki analizu. To konkretno znači preko 300 dnevnih izvještaja

- Bolnice dnevno uglavnom telefaksom šalju izvješća o novo primljenim pacijentima o novoprimljenima na intenzivnu njegu o ukupnom broju bolesnika na intenzivnoj njezi i o umrlima od sredine studenoga do sada. To je ukupno oko 100 dnevnih izvješća.

- Sva ta izvješća objedinjena za Hrvatsku svakodnevno tj. više od 300 dnevnih izvješća Epidemiološka služba Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo uputila je Povjerenstvu za pandemijsku gripu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

- od travnja 2009. do sada tj. u pred-pandemijskom i pandemijskom razdoblju, od bolesnika je uzeto i virološki obrađeno preko 6000 uzoraka od kojih je oko 1600 do sada bilo pozitivno odnosno virusološki je potvrđena infekcija virusom gripe A/H1N1/pdm2009. To predstavlja golem posao obavljen u laboratoriju Nacionalnog centra za influenzu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

- Svi virološki rezultati i pozitivni i negativni tj. svih 6000, istog su dana preko Epidemiologije Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo telefonski javljeni liječnicima koji su uzorke poslali, a također istog dana i pismeno telefaksom također iz Službe za epidemiologiju, uz veliku pomoć tajništva Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

- Epidemiološka služba Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo redovito je primala i Ministarstvu tjedno prosljeđivala i tjedna izvješća o ukupno broju prijavljenih slučajeva gripe u Hrvatskoj, tj. ukupno 40 posebnih pandemijskih tjednih izvješća.

- Uz to, od srpnja i od prvih potrošenih količina antivirusnih lijekova provodi se i praćenje distribucije i potrošnje antivirusnih lijekova u Hrvatskoj na temelju izvještaja svih liječnika primarne i bolničke zaštite. Izvješća tjedno šalju epidemiološke službe županijskih zavoda za javno zdravstvo i zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba, a prikuplja ih Epidemiologija Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te zbirne izvještaje prosljeđuje Ministarstvu, ukupno 48 izvješća

- Od početka akcije cijepljenja protiv pandemijske gripe u studenome, tjedno se prati i potrošnja odnosno primjena cjepiva. I te

podatke prikuplja analizira i proslijeđuje Ministarstvu Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na temelju tjednih izvješća svih županijskih epidemioloških službi, ukupno 16 tjednih izvješća.

Može se reći da je na temelju opisane složene informacijske mreže koja je obuhvaćala gotovo cijelo zdravstvo i velikog truda svih koji su u njoj sudjelovali Ministarstvo zdravstva i njegovo središnje Povjerenstvo za pandemijsku gripu imali a i sada imaju stalan, potpun i neposredan uvid u sve elemente pandemije.

U ovom organiziranom praćenju kretanja i stanja pandemijske gripe, u slanju izvješća iz svih županija i bolnica, prikupljanju i pohranjivanju podataka, rabljena su raspoloživa tehnička sredstva: telefon, telefaks, elektronska pošta, kompjutorizirane baze podataka i dr. Za pohranu podataka kreirano je više novih baza podataka u programskom sustavu namijenjenom epidemiologiji EpiInfo, također i u MS Excellu, između ostaloga i radi prilagodbi načinu praćenja gripe u Europi.

Tijekom same pandemije, izrađena je suradnjom epidemiologa Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ, uz pomoć Microsofta i nova internetska aplikacija za krizno komuniciranje i olakšano slanje dnevnih izvještaja iz bolnica i zavoda u zaštićenom mrežnom sustavu, sa središtem u Službi za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koji se trenutno uhodava i obećava znatno olakšan rad.

Uz sve te aktivnosti vrijedi istaknuti i stalnu komunikaciju epidemiološke službe odnosno liječnika specijalista epidemiologa na svim razinama, ispostavama županijskim zavodima i Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo s našim sugrađanima i svim javnim medijima, kroz desetke razgovora i odgovora na pozive, informacija i savjeta svakoga dana, što zbrojeno sigurno iznosi više tisuća osobnih kontakata.

Dio općih za sve zanimljivih poruka, uobličeni je i u prigodne letke koje je objavilo više naših zavoda odnosno županijskih ili gradskih stožera, a ovdje ističemo onaj središnji koji je koncipirala Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo a izdali ga zajedno Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo; Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti i Hrvatski crveni križ, koji je i pomogao tiskanje i raspodjelu letaka po cijeloj zemlji.

Da bi se svi opisani poslovi obavili bilo je potrebno daleko premašiti redovno radno vrijeme i to gotovo svakog, od do sada ukupno oko 340 dana trajanja pandemije gripe u Hrvatskoj. Podaci ovdje izneseni mogu dati uvid u golem posao koji je u nadzoru nad ovom pandemijom do sada učinjen u Hrvatskoj. Rezultati tog zajedničkog rada međutim vrlo su povoljni.

1. Postignuto je usporenje širenja tijekom ljeta, usprkos nesmetanom međunarodnom prometu ljudi i punoj turističkoj sezoni, koja je prošla bez poteškoća, i svi naši gosti koji su se razboljeli po dolasku uspješno su izliječeni i nastavili ljetovanje. Uspješno su održane sve planirane međunarodne priredbe u zemlji tijekom cijele pandemije, a naši su građani bez posljedica putovali po svijetu i sudjelovali na svim međunarodnim skupovima i događajima.

2. Ulaz u glavni sezonski val s niskom razinom učestalosti, vrlo je vjerojatno utjecao da ukupan broj oboljelih u Hrvatskoj ne bude veći, odnosno da se zadrži u okvirima brojnosti sezonskih gripa.

3. Ishod bolesti kod većine bolesnika je bio povoljan i u teškim slučajevima, zahvaljujući kvalitetnom liječenju, primjeni antivirusnih lijekova i svih mjera intenzivne njege. Udio neuspjeha liječenja odnosno smrtnih ishoda razmjerno je nizak i govori također o kvaliteti liječenja i velikom trudu svih naših liječnika da se bolesnicima pomogne.

4. Zahvaljujući svim pripremama i golemom uloženom radu na koordinaciji i međusobnom obavješćivanju i savjetovanju zdravstvo je cijeli pandemijski val do sada podnijelo bez potresa, i spremno je da i dalje organizirano izlazi na kraj s gripom, pandemijskom ili nekom drugom.

Na koncu, jedna mala anegdota o cijepljenju pandemijskim cjepivom. Proizvođači cjepiva, stručna tijela SZO i europska agencija za lijekove EMEA, a s time u skladu i naša Agencija ocijenili su da se osobe starije od 60 godina moraju cijepiti s dvije doze za razliku od ostalih, imunokompetentnijih, kojima je dovoljna jedna doza. Jednoga dana stigao je telefonski poziv jedne naše sugrađanke koja je rekla: Imam 65 godina, cijepim se svake godine protiv gripe i znam da se to provodi jednokratno, cijepila sam se i protiv pandemijske gripe i čula, a to želim provjeriti da se moram cijepiti dva puta. Potvrdili smo da je to tako, a ona će na to: Ali, ja se uopće ne osjećam starom! Svi mi kažu da jako dobro izgledam! I zašto bih se onda kao neka starica morala dva puta cijepiti? Zato, jer tako kažu mjerodavni, morali smo reći.

I pisac ovih redaka također se morao cijepiti dva puta iako se ne osjeća starim.